

Visie NDP Nieuwsmedia op kabinetsreactie WRR-rapport Aandacht voor Media

Juli 2025

In het rapport 'Aandacht voor Media' concludeert de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) dat het huidige mediabeleid niet langer voldoet. De WRR analyseert daarbij dat de onmisbare rol van media in een democratische samenleving sterk onder druk staat. De ingrijpende verandering van de digitalisering mediaomgeving en de dominante rol van platformbedrijven vergt nieuw, actief mediabeleid om de democratische functie van media te beschermen.

De WRR formuleert drie uitgangspunten voor hedendaags mediabeleid: de democratische functie is leidend, overheidsinterventie is noodzakelijk en mediabeleid richt zich niet alleen op traditionele mediapartijen, maar op het héle spectrum aan relevante partijen in het mediasysteem.

Dat leidt tot de volgende aanbevelingen van de WRR:

1. Maak maximaal gebruik van wet- en regelgeving om een betrouwbare en veilige informatieomgeving te realiseren.
2. Informatie die voor de democratie belangrijk is moet prominent zichtbaar en vindbaar zijn.
3. Versterk lokale en regionale journalistiek.
4. Stimuleer dat gebruikers verantwoordelijkheid nemen voor hun rol en positie in het nieuwe mediasysteem.

NDP Nieuwsmedia waardeert de uitnodiging van het kabinet voor een open gesprek over de beleidsrichting, maar mist in de kabinetsreactie vooralsnog de noodzakelijke urgentie. Met het oog op de aangekondigde gespreksronde presenteert NDP Nieuwsmedia in deze notitie voorstellen voor de uitvoering van het WRR-advies, gericht op een versterking van het gehele medialandschap.

Voorstellen NDP Nieuwsmedia

De WRR adviseert om maximaal gebruik te maken van wet- en regelgeving om een betrouwbare en veilige informatieomgeving te realiseren. Om dit te realiseren zijn de volgende acties nodig:

1. Creëer eerlijk een speelveld op de advertentiemarkt

De grote mondiale techbedrijven zijn met hun dominantie 'gatekeepers': ze zijn dominant in zowel de informatievoorziening als de advertentieketen. Daarom zijn een eerlijk speelveld en transparantie van groot belang.

De WRR constateert dat techbedrijven steeds meer marktmacht winnen op de online advertentiemarkt. Het superieure advertentiemodel van de techpartijen verdrukt nieuwsbedrijven van de advertentiemarkt. Dit heeft er in de afgelopen jaren toe geleid dat van

elke euro die wordt geïnvesteerd in onlineadvertenties nog slechts 20 eurocent naar nieuwsbedrijven gaat. Dit legt een enorme druk op de financiële stabiliteit van de Nederlandse journalistiek.

Het kabinet erkent dat techbedrijven een dominante positie innemen op de digitale advertentiemarkt, maar komt niet met concrete voorstellen om de positie van mediabedrijven hierin te versterken. De opvatting dat private mediabedrijven zelf verantwoordelijk zijn voor hun verdienvermogen ontslaat het kabinet niet van de verantwoordelijkheid om voorwaarden te creëren voor een eerlijk speelveld.

A. NDP Nieuwsmedia pleit ervoor te onderzoeken op welke manieren verantwoord adverteren kan worden gestimuleerd. Het is daarbij van belang om de bijzondere positie van de journalistiek op de advertentiemarkt te erkennen: met de inkomsten wordt een belangrijke democratische functie gefinancierd.

Nieuwsbedrijven worden in het kader van het persuitgeversrecht geacht te onderhandelen over vergoedingen met techbedrijven, zonder het noodzakelijke inzicht in hoe nieuwsartikelen worden gebruikt in zoekmachines. Eenzijdige onderzoeken van Google die inzicht zouden moeten geven, maar waarbij nieuwsgebruikers worden afgeknepen van nieuws zijn onacceptabel. De modus operandi van de platformbedrijven vormt daarbij een 'black box'. Het is noodzakelijk dat techbedrijven inzicht geven in het gebruik van nieuws op hun platformen. Alleen dan ontstaat er een eerlijk speelveld en een evenwichtige basis voor onderhandelingen over vergoedingen.

B. De overheid moet een actieve rol spelen in het stimuleren van 'fair negotiation, fair compensation' en het aanpakken van monopolieposities. De Digital Markets Act biedt hier voldoende mogelijkheden toe. Het is van grote waarde als het Nederlandse kabinet hierover een duidelijk standpunt uitdraagt, ook in Europees verband.

2. Zorg ervoor dat uitgevers hun content kunnen beschermen

NDP Nieuwsmedia is verbaasd dat een visie op de invloed van kunstmatige intelligentie op de journalistiek in de kabinetsreactie ontbreekt. Uitgevers zijn en worden massaal gescrapet om AI-engines van commerciële, vaak zelfs mondiaal opererende bedrijven mee te trainen. Dat is gebeurd zonder enige vorm van toestemming van auteursrechthebbenden, laat staan een vergoeding. Journalistieke content is echter niet gratis. Jaarlijks trekken private nieuwsuitgevers in Nederland bijna 400 miljoen uit voor hun redacties. Nu techbedrijven op alternatieve wijzen inzetten op het vervullen van nieuwsbehoeften, gebaseerd op het werk van nieuwsbedrijven, is duidelijk dat de Nederlandse journalistiek onder druk staat. De overheid zou zich expliciet achter de journalistieke sector moeten scharen en zich hard moeten maken voor een gedetailleerde transparantieverplichting voor trainingsdata bij de implementatie van de Europese AI Act. Maar minstens even belangrijk: de overheid moet erkennen dat piraterij en diefstal van auteursrechtelijk beschermde werken het hele nieuwsecosysteem bedreigt en daar beleid op ontwikkelen.

- C. De Nederlandse regering zou – net als de Deense – actief moeten inzetten op het beschermen van content en techbedrijven niet alleen Europees, maar ook in eigen land, moeten aanspreken op auteursrechtsschendingen.**

3. Een genuanceerde blik op mediaconcentratie

De WRR vraagt ook aandacht voor het feit dat de dominante positie van techbedrijven in het medialandschap bijdraagt aan een proces van concentratie op de mediamarkt. De massale verschuiving naar online – en daarmee wegvloeiende advertentie-inkomsten van nieuwsuitgevers naar techbedrijven – is daar een belangrijke oorzaak van. Dat leidt ertoe dat uitgevers samenwerken om de grote techplatforms het hoofd te bieden. Dat heeft in het verleden vooral regionale nieuwstitels verzekerd van hun voortbestaan, waar ze eigenstandig niet hadden kunnen overleven.

- D. Voor het behoud en het versterken van pluriformiteit kan consolidatie in de mediasector noodzakelijk zijn. Daarvoor moet ruimte blijven bestaan.**

4. Neem maatregelen om de betalingsbereidheid te verhogen

Nieuwsuitgevers zijn voor de financiering van de journalistiek steeds afhankelijker van hun lezers. Het vasthouden van betalende abonnees en het werven van nieuwe zijn van levensbelang voor een gezond pluriform journalistiek landschap. De betalingsbereidheid voor kwaliteitsjournalistiek wordt echter ondermijnd doordat publieke omroepen in toenemende mate verdiepend nieuws en achtergronden in geschreven vorm gratis beschikbaar te stellen op hun websites en in hun apps. De nieuwsconsument hoeft daardoor niet langer te betalen om verdiepend nieuws te lezen.

- E. De overheid dient maatregelen te nemen die bijdragen aan de toegankelijkheid van nieuwstitels en betalingsbereidheid onder burgers, bijvoorbeeld met een btw-tarief van 0 procent op journalistieke publicaties.**

5. Introduceer een btw-tarief van 0 procent op journalistieke publicaties

De WRR uitte ook zijn zorgen over de voorgenomen btw-verhoging op journalistiek van 9 naar 21 procent. De btw-verhoging zou nieuwsorganisaties dwingen hun prijzen te verhogen, waardoor journalistiek minder toegankelijk wordt. Het verminderde bereik kan volgens de WRR de democratische rol van de media ondermijnen en op termijn de democratie schaden. NDP Nieuwsmedia is blij met deze steun in de rug van de WRR en het kabinetsbesluit om de btw-verhoging in te trekken. Om de toegang tot de journalistiek te versterken kan de overheid fiscale maatregelen nemen. Uit onafhankelijk onderzoek blijkt dat een lager belastingpercentage leidt tot een groter bereik onder Nederlanders.

- F. NDP Nieuwsmedia pleit ervoor dat – in navolging van Denemarken, België, Ierland, Verenigd Koninkrijk en Noorwegen – Nederland een btw-tarief van 0 procent gaat hanteren voor journalistieke publicaties.**

De WRR adviseert om prominentiebeleid te ontwikkelen. Om dit te realiseren zijn de volgende acties nodig:

6. Prominentiebeleid

De WRR constateert dat grote internationale partijen het aanbod van Nederlandse partijen naar de marge drukken. Voor de democratie belangrijke informatie zoals journalistieke content zijn voor Nederlanders minder goed zichtbaar en vindbaar. Het is volgens de WRR daarom van groot belang om de ordening van de online informatieomgeving opnieuw tegen het licht te houden en een betere balans na te streven tussen de verschillende typen aanbod die daarbinnen circuleren.

Het kabinet erkent in zijn reactie dat journalistieke content in de online omgeving steeds minder goed vindbaar is. Toch richt het aangekondigde 'prominentiebeleid' zich in eerste instantie op het tv-domein. Daarmee wordt voorbijgegaan aan de urgentie van het probleem op online platforms, waar de zichtbaarheid van journalistieke content het sterkst onder druk staat. Journalistieke content sneeuwt onder door algoritmes die uitsluitend zijn gericht op winstoptimalisatie.

NDP Nieuwsmedia roept het kabinet op om ambitie te tonen op dit punt. Er is dringend behoefte aan een prominentiebeleid voor online platforms, ontwikkeld in samenwerking met publieke én private mediapartijen, dat de zichtbaarheid van onafhankelijke journalistiek garandeert.

G. NDP Nieuwsmedia steunt de constatering van de WRR en pleit in navolging van de WRR voor prominentiebeleid voor online platforms ten gunste van publieke én private nieuwsorganisaties.

7. Krijg grip op algoritmes

Techbedrijven bepalen wie wat wanneer en hoe te zien krijgt. De uitwassen van die eenzijdige sturing zijn inmiddels bekend, ook als het gaat over de zichtbaarheid van nieuws. Zeker voor jongeren is dit een relevant punt, zoals het Commissariaat voor de Media in eerder onderzoek al constateerde. Er zijn ethische kaders nodig.

De vraag is hoe de overheid kaders moet scheppen voor 'responsible algorithms', zowel Europees als nationaal. NDP Nieuwsmedia acht het noodzakelijk dat techbedrijven op hun rol als 'gatekeeper' worden aangesproken. Er dienen criteria te worden geformuleerd waaraan aanbevelingsalgoritmes moeten voldoen. Los van de uitvoerbaarheid is het daarbij van het grootste belang dat de persvrijheid en de vrijheid van meningsuiting niet in het geding komen.

H. NDP Nieuwsmedia pleit voor een mediadialoog over prominentiebeleid, waarbij stakeholders betrokken moeten worden om een raamwerk te ontwikkelen om democratische waarden in aanbevelingsalgoritmes een rol te laten spelen.

De WRR adviseert om lokale en regionale journalistiek te stimuleren. Hiervoor zijn de volgende acties nodig:

8. Reserveer advertentie-inkomsten voor private media

Lokale en regionale media staan financieel onder druk, constateert de WRR. Het adviesorgaan pleit daarom voor een integrale aanpak waarbij steun aan publieke media de private media niet uit de markt drukt. Desondanks blijft de kabinetsreactie vooral gericht op versterking van de publieke omroepen. Dit terwijl lokale en regionale private nieuwsmedia onmisbaar zijn voor een pluriform aanbod en diepgewortelde verslaggeving in gemeenschappen.

De WRR benoemt dat publieke en private partijen elkaar journalistiek moeten aanvullen en versterken, ook lokaal. De WRR adviseert dat publieke media geen verplichting moeten hebben om eigen inkomsten te genereren, zodat advertentiebestedingen exclusief beschikbaar blijven voor private media. Dit cruciale punt blijft onbesproken in de kabinetsreactie. Het pleidooi van de WRR is in lijn met een oproep die hoofdredacteuren van lokale en regionale kranten vorig jaar deden. Zij riepen op om private journalistiek veel nauwer te betrekken bij de versterking van lokale en regionale media. Zij vrezen onder andere dat voorstellen om advertentie-inkomsten voor lokale en regionale omroepen te genereren de private sector schaden. Als je wilt dat dagbladen hun rol in de lokale democratie blijven vervullen, moeten publieke omroepen niet op commercieel terrein de concurrentie aangaan. Zeker nu publieke omroepen steeds meer tekst gebaseerde nieuwsverhalen brengen.

- I. NDP Nieuwsmedia steunt het pleidooi van de WRR dat publieke media geen verplichting moeten hebben om eigen inkomsten te genereren, zodat advertentiebestedingen exclusief beschikbaar blijven voor private media. Daarnaast bepleit NDP Nieuwsmedia deze aanbeveling ook toe te passen op het landelijke medialandschap. Ook daar doet de overheid er goed aan een financieringsmodel te ontwikkelen dat de integrale ondersteuning van de journalistiek als centraal uitgangspunt neemt. Een reclameluwe publieke omroep, waarbij online ruimte blijft voor advertenties van maatschappelijke organisaties en algemeen nut, draagt bij aan versterking van het gehele medialandschap.**

9. Versterk de regionale journalistiek

Regionale en lokale nieuwstitels doen verslag van een groot aantal dorpen en steden in Nederland. Desondanks hebben burgers niet overal toegang tot nieuws over wat er in hun dorp of wijk gebeurt. NDP Nieuwsmedia pleit voor een afzonderlijke regeling om regioverslaggeving te stimuleren. Deze regeling voor regioverslaggeving is bedoeld voor redacties van regionale en lokale nieuwstitels om extra te investeren in regioverslaggeving en deze uit te breiden naar regio's waar nu weinig verslaggeving plaatsvindt. Het doel is dat regioredacties door deelname aan de regeling hun regioverslaggeving uitbreiden en bestendigen.

- J. NDP Nieuwsmedia stelt voor om een regeling bij het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek te introduceren die regioverslaggeving versterkt.**

De WRR adviseert om te stimuleren dat gebruikers verantwoordelijkheid nemen voor hun rol en positie in het nieuwe mediasysteem. Hiervoor zijn de volgende acties nodig:

10. Investeer in nieuwswijsheid

De overheid investeert al in bewustwording rondom nepnieuws en desinformatie, maar niet voldoende gericht. Met de focus op het identificeren van nepnieuws ontstaat eerder achterdocht dan vertrouwen. Richt daarom programma's op die burgers, jong en oud, laten zien hoe journalistiek werkt, en ook waar onafhankelijke journalistiek te vinden is. Dit moet zo vroeg mogelijk beginnen, maar niet ophouden als jongeren volwassen worden. Nieuwsbedrijven investeren al in deze bewustwording, maar hebben daarbij ondersteuning nodig. Staak de versnippering van initiatieven en laat de journalistiek zelf uitleggen hoe zij te werk gaat.

- K. De overheid kan initiatieven zoals *Nieuws in de klas*, *Journalist in de klas* en de *Schrijfwedstrijd* ondersteunen. Stimuleer de samenwerking tussen nieuwsbedrijven, makers van lesmethoden en leerkrachten/docenten.**

11. Bescherm journalisten altijd en overal

Journalisten krijgen steeds vaker met bedreigingen te maken, zowel persoonlijk als in de vorm van rechtszaken. De overheid moet hier maximaal sturend tegen optreden. Platforms die bedreigingen toestaan moeten veel strikter worden aangepakt. Maar overheid en politici moeten ook zelf het goede voorbeeld geven. Al te vaak komen verdachtmakingen aan het adres van de journalistiek uit de hoek van politici. Dat tij moet gekeerd.

- L. NDP Nieuwsmedia pleit voor doeltreffend beleid richting platforms om de veiligheid van journalisten te versterken.**

12. Bescherm de persvrijheid

Nederland heeft een bloeiend systeem van redactiestatuten die de onafhankelijkheid van nieuwsredacties beschermt. Alle leden van NDP Nieuwsmedia hanteren dergelijke statuten, waarbij redacties er op kunnen vertrouwen dat er nooit zakelijke inmenging plaatsvindt. Houd deze statuten in ere, maar ook de vrijheid voor nieuwsorganisaties om deze in te vullen zoals zij dit wenselijk achten. Beleidmakers mogen er zonder twijfel vanuit gaan dat nieuwsuitgevers deze verworvenheid hooghouden. Zonder onafhankelijkheid is de journalistiek ten dode opgeschreven, en daarmee ook de mogelijkheden van uitgevers om journalistiek mogelijk te maken.

- M. Stimuleer en behoud de werking van redactiestatuten. Houd deze statuten in ere, evenals de vrijheid van nieuwsorganisaties om deze in te vullen zoals zij dit zelf wenselijk achten.**

Visie NDP Nieuwsmedia op kabinetsreactie

Het kabinet onderschrijft – in navolging van de WRR – het belang van een sterk medialandschap voor het functioneren van onze democratie. Over de nadere invulling van de beleidsmaatregelen gaat het kabinet de komende periode in gesprek met de sector. Wel presenteert de minister al een aantal maatregelen in de brief. NDP Nieuwsmedia constateert dat de voorgestelde maatregelen tot dusver ontoereikend zijn en onvoldoende bijdragen aan een structurele versterking van het gehele medialandschap, inclusief de private journalistiek. De voorgestelde maatregelen doen daarmee maar beperkt recht aan de aanbevelingen van de WRR.

Het kabinet stelt in de brief geen onderscheid te maken tussen publieke en private media. Het is volgens het kabinet van belang om het geheel van het mediasysteem te versterken. NDP Nieuwsmedia ondersteunt deze benadering, mits dit ook daadwerkelijk leidt tot evenwichtige beleidsmaatregelen. Het is daarom teleurstellend dat het kabinet prominentiemaatregelen ontwikkelt die zich voornamelijk toespitsen op het tv-domein. Het is onduidelijk hoe dit de journalistieke producties van private nieuwsuitgevers zichtbaarder maakt.

Private nieuwsuitgevers worden op veel onderdelen van hun bedrijfsvoering geraakt door de snel veranderende mediaomgeving en de dominante rol die techbedrijven daarin spelen. Met AI kunnen techbedrijven op basis van journalistieke producties van nieuwsmedia nu ook zelf in de nieuwsbehoefte van het publiek voorzien. Dit is een nieuw gevaar voor het verdienmodel en de toekomstbestendigheid van Nederlandse nieuwsmedia. Juist daarom is het noodzakelijk dat het kabinet beleid ontwikkelt die de internationale techbedrijven op de adequate wijze reguleren.

NDP Nieuwsmedia blijft bijdragen aan een constructieve dialoog met het kabinet, gericht op een versterking van het gehele medialandschap.

Contactpersoon:

Jim Verhoef – manager public affairs

j.verhoef@ndpnieuwsmedia.nl